

Hoe omgaan met PFAS bij het gebruik van bodemmateriële

VOORAF

Versie	Context	Opmerkingen
19/09/2019	Stand van zaken PFAS ikv grondverzet	
09/12/2019	Ontwerprichtlijn OVAM	

INHOUD

Hoe omgaan met PFAS bij het gebruik van bodemmateriële	1
1. Ontwerprichtlijn OVAM 'PFAS – grondverzet'	1
2. Wat zijn PFAS?	1
3. Welke toetsingswaarden?	2
4. Opvullen van DOP's (toepassingen conform VLAREM rubriek 60)	2

Belangrijk! Deze informatienota geeft de stand van zaken weer zoals gekend op datum van publicatie. We wijzen er op dat de normering voor PFAS nog in volle ontwikkeling is. Het is dan ook van belang bij gebruik van dit document te verifiëren of de informatie nog actueel is.

1. Ontwerprichtlijn OVAM 'PFAS – grondverzet'

Op 2 december 2019 publiceerde de OVAM de Ontwerprichtlijn PFAS – grondverzet:

https://www.ovam.be/sites/default/files/atoms/files/Ontwerprichtlijn_PFAS_Grondverzet.pdf

2. Wat zijn PFAS?

De afkorting **PFAS** staat voor poly- en perfluoralkylstoffen. Dit zijn door de mens gemaakte stoffen die van nature niet in het milieu voorkomen. Deze stofgroep bestaat uit ruim 6.000 stoffen.

Voorbeelden van PFAS zijn **GenX**, **PFOA** (perfluorooctanzuur) en **PFOS** (perfluorooctaansulfonzuur). PFAS zijn decennialang in een zeer ruime waaier van producten toegepast vanwege hun specifieke eigenschappen, zoals brandwerendheid en vuil- en waterafstotendheid.

PFAS blijken echter erg negatieve milieu- en gezondheidseigenschappen te hebben, ze zijn namelijk persistent, mobiel en nauwelijks biologisch afbreekbaar. Van sommige PFAS is al aangetoond dat ze toxisch zijn. De stoffen PFOS, PFOA en GenX behoren tot de zogenaamde Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS). Een aantal andere stoffen uit de PFAS groep staan op de lijst van potentiële ZZS (PZZS).

Recent onderzoek, voornamelijk in Nederland, heeft aangetoond dat PFAS wijdverspreid voorkomen in de bodem, het grondwater en in de waterbodem. Daardoor is er nu een verhoogde aandacht voor het risico op het voorkomen van PFAS in bodemmateriële. Sinds juli 2019 zijn in Nederland analyses op PFAS verplicht voor het gebruik van uitgegraven bodem en baggerspecie. In Vlaanderen geldt nog geen algemene analyseplicht op PFAS, maar wanneer op basis van de historiek van het terrein PFAS als verdachte parameters beschouwd moet worden, moeten deze mee geanalyseerd worden bij de

opmaak van een technisch verslag. Voor meer achtergrondinformatie: <https://www.ovam.be/rapport-onderzoek-naar-aanwezigheid-van-pfas-in-Vlaanderen>.

3. Welke toetsingswaarden?

PFAS zijn voor wat het gebruik van bodematerialen betreft **niet-genormeerde parameters**. In Vlaanderen wordt er gewerkt aan een normeringskader, maar zolang dat er niet is moet de erkende bodemsaneringsdeskundige bij de opmaak van een technisch verslag een eigen toetsingswaarde voorstellen. Dit kan volgens de daartoe voorziene procedure voor het afleiden van een waarde vrij gebruik en bouwkundig bodemgebruik (VITO, december 2018) en eventueel voortbouwend op bestaande normen of toetsingswaarden uit bijv. Nederland.

In een technisch verslag werden volgende toetsingswaarden voor **PFOS** voorgesteld en aanvaard door de OVAM: **8 µg/kg ds** voor vrij gebruik als bodem en **70 µg/kg ds** voor bouwkundig bodemgebruik. Deze waarden kunnen in afwachting van een normeringskader richtinggevend worden gehanteerd (bijv. als plafond), onverminderd de verantwoordelijkheid van de erkende bodemsaneringsdeskundige om de veilige toepassing van de toetsingswaarde in de specifieke omstandigheden van het dossier te beoordelen en te motiveren in het technisch verslag.

Wegens het ontbreken van data en normeringskader voor de andere PFAS-verbindingen kan voorlopig een pragmatische toetsing worden gevolgd, **waarbij de som van de gemeten PFAS wordt getoetst aan de norm voor PFOS**. Parameters waarvan de gemeten waarde onder de rapporteringsgrens ligt, worden in de sommatie niet meegenomen

Ter info geven we mee dat in **Nederland** volgende toetsingswaarden gebruikt worden (“tijdelijk handelingskader”): 3 µg/kg ds voor PFOS, GenX en overige PFAS, 7 µg/kg ds voor PFOA. In landbouw- en natuurgebied, en voor toepassingen in het water of onder grondwaterniveau geldt daarenboven dat de concentratie in het toe te passen materiaal niet hoger mag zijn dan de gemeten achtergrondwaarde of de detectielimiet (0,1 µg/kg ds). Voor meer details verwijzen we naar <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2019/07/08/tijdelijk-handelingskader-voor-hergebruik-van-pfas-houdende-grond-en-baggerspecie>

4. Opvullen van DOP's (toepassingen conform VLAREM rubriek 60)

Voor het toepassen van bodematerialen om een groeve (rubriek 60) op te vullen geldt als bijkomende voorwaarde dat een erkende bodemsaneringsdeskundige, in opdracht van de groeve-exploitant, een studie ontvangende groeve opmaakt conform de CvGP. Dit kan op 2 manieren:

- De EBSD verifieert of de toetsingswaarde vrij gebruik voldoende beschermend is voor de specifieke situatie van de groeve (geen aanpassing van de milieuvergunning vereist); OF
- De EBSD berekent een eigen site-specifieke toetsingswaarde, in dat geval kunnen eventueel hogere concentraties aanvaardbaar zijn, maar dit vereist een aanpassing van de omgevingsvergunning. De acceptatiecriteria voor PFAS moeten dan expliciet vermeld worden in het besluit van de omgevingsvergunning.

Opgelet: indien een dergelijke evaluatie niet gebeurd is, kunnen géén concentraties aan PFAS boven de detectielimiet aanvaard worden, ook al kreeg de grond bvb. een code 211 toegewezen in het

technisch verslag. Een dergelijke evaluatie kan als aanvulling op de standaard verklaring afnemer overgemaakt worden aan Grondbank vzw.